

Η πολύτιμη συμβολή του Μάλκολμ Χ στον αγώνα των μαύρων

Ο Βαγγέλης Μπουμπάκης συζητά με τον Τζωρτζ Μπεχραμπιάν για τον Μάλκολμ Χ, Ιούλης 2020.

Β.Μ: Ποιος είναι ο Μάλκολμ Χ;

Ο Μάλκολμ Χ υπήρξε προϊόν του μαζικού κινήματος της εργατικής τάξης, που είχε στην ηγεσία του τους Μαύρους εργαζόμενους που εξεγέρθηκαν ενάντια στο νομικά κατοχυρωμένο σύστημα φυλετικού διαχωρισμού που έφερε το όνομα «Τζιμ Κρόου». Πρόκειται για το σύστημα καταπίεσης και εκμετάλλευσης που καθόριζε τις σχέσεις μεταξύ λευκών και Μαύρων στον αμερικανικό Νότο και όχι μόνο. Οι καταπιεστικές αυτές σχέσεις, παρότι δεν είχαν νομική ισχύ στον Βορρά, επηρέαζαν και εκεί τις ρατσιστικές αντιλήψεις και συμπεριφορές. Ο Μάλκολμ Χ προερχόταν από τα σπλάχνα των πιο καταπιεσμένων. Υπήρξε μικρο-εγκληματίας και έκανε φυλακή. Εκεί ριζοσπαστικοποιήθηκε και έφτασε τελικά να γίνει η πιο προχωρημένη έκφραση του προλεταριακού αυτού κινήματος. Ο Μάλκολμ Χ έγινε ο πιο προχωρημένος μαζικός ηγέτης του κινήματος αυτού.

Β.Μ: Ποιος είναι ο βασικός πυρήνας της σκέψης αλλά και της δράσης του;

Ο Μάλκολμ Χ κατέληξε σε ένα βασικό συμπέρασμα, το οποίο ήταν σε θέση να το εξηγήσει σε εκατομμύρια ανθρώπους: ότι η καταπίεση των Μαύρων και άλλων λαών –αυτό που χοντρικά ονομάζουμε ρατσισμός– είναι απόρροια του καπιταλισμού στις Ηνωμένες Πολιτείες. Δεν ήταν το αποτέλεσμα κάποιων κακών

πολιτικών επιλογών, αλλά η φυσική απόληξη της ανάπτυξης και της λειτουργίας του καπιταλισμού των ΗΠΑ – αρχής γενομένης από την ανάγκη της δουλείας ως πηγή εργατικής δύναμης και της γενοκτονίας των Αυτόχθονων Αμερικανών για πρόσβαση στη γη τους. Να μην ξεχνάμε ότι η απώτερη πηγή του κέρδους είναι η φύση και η εργασία.

Διαπαιδαγωγούσε τον κόσμο, καλλιεργώντας την άποψη ότι ο καπιταλισμός θα χρησιμοποιήσει κάθε αναγκαίο μέσο προκειμένου να διαφυλάξει τη δικτατορία του: θα χρησιμοποιήσει τις επιδοτήσεις (όπως έγινε πρόσφατα με τα 2 τρις. Που ψήφισε το Κογκρέσο) όπως και την κρατική καταστολή για να προστατεύσει την ιδιοκτησία και τα κέρδη του κεφαλαίου. Εξηγούσε ότι ακόμα και το πιο «δημοκρατικό» αστικό κράτος είναι κατά βάση ένας τεράστιος κατασταλτικός μηχανισμός αφιερωμένος στη διατήρηση της καπιταλιστικής κυριαρχίας. Κάτι με το οποίο σίγουρα θα συμφωνούσαν ο Μαρξ και ο Λένιν. Τον τελευταίο χρόνο της ζωής του, ο Μάλκολμ εξηγούσε ξεκάθαρα και ανενδοίαστα ότι μόνο με την ανατροπή του καπιταλιστικού συστήματος θα πάψει η ρατσιστική καταπίεση. Κατάργηση των ταξικών διαφορών και προνομίων, της κρατικής βίας και των πολέμων.

Ας θυμηθούμε ότι την εποχή εκείνη μαινόταν ο πόλεμος στο Βιετνάμ. Ο Μάλκολμ, σε αντίθεση με άλλους ηγέτες του κινήματος για τα πολιτικά δικαιώματα των Μαύρων, τοποθετούσε τους αγώνες των καταπιεσμένων εντός ΗΠΑ στο πλαίσιο μιας παγκόσμιας σύγκρουσης μεταξύ καταπιεστή και καταπιεζόμενου. Θεωρούσε τους σκληρά εκμεταλλευόμενους ανθρώπους στην Ασία, την Αφρική και τη Λατινική Αμερική, και αυξανόμενα τους λευκούς εργαζόμενους, ως φυσικού συμμάχους. Γι' αυτό και κατήγγειλε δημόσια τον πόλεμο των ΗΠΑ κατά του Βιετνάμ. Γι' αυτό στήριζε τις δυνάμεις του Λουμούμπα στο πρόσφατα απελευθερωμένο Κογκό, ενάντια στην ιμπεριαλιστική επέμβαση από την μέχρι τότε αποικιακή δύναμη, το Βέλγιο, καθώς και τις ΗΠΑ και τη Νότια Αφρική. Γι' αυτό στήριζε ανοιχτά την εργατο-αγροτική κυβέρνηση του Άχμαντ Μπεν Μπέλα στην Αλγερία. Μάλιστα έμαθε πολλά από την εμπειρία εκείνη όπου λευκοί επαναστάτες ήταν κομμάτι της ηγεσίας του

αγώνα για την ανεξαρτησία της Αφρικής. Γι' αυτό υποδέχτηκε επιδεικτικά τον Φιντέλ στη βάση του στο Χάρλεμ, όπου οργάνωσε συγκεντρώσεις πολλών χιλιάδων ανθρώπων για να ακουστεί η φωνή του Κουβανού επαναστάτη. Στον Μάλκολμ έκανε μεγάλη εντύπωση η ταχύτητα με την οποία η κουβανική επαναστατική κυβέρνηση διέλυσε μέσα σε λίγες εβδομάδες μετά τη νίκη το σύστημα «Τζιμ Κρόου» που υπήρχε στην προ- επαναστατική Κούβα. Αντίθετα στις ΗΠΑ, οι πρόεδροι Κένεντι και Τζόνσον (που διατείνονταν ότι ήταν υπέρ των πολιτικών δικαιωμάτων για τους Μαύρους) κωλυσιεργούσαν ή αρνούσαν να πάρουν μέτρα. Ένας από τους πρώτους που προσκάλεσε η οργάνωση που δημιούργησε ο Μάλκολμ Χ το 1964, η Οργάνωση Αφρο-Αμερικανικής Ενότητας, ήταν ο Τσε Γκεβάρα που επρόκειτο να απευθυνθεί σε συγκέντρωση στο Χάρλεμ. Δυστυχώς, επειδή είχε απειληθεί η ζωή του Τσε, δεν μπόρεσε να παρευρεθεί, αλλά έστειλε γραπτό μήνυμα.

Για τον Μάλκολμ Χ ήταν απαραίτητη η διαπαιδαγώγηση γύρω από αυτή την αντίληψη του κόσμου: Όπως έλεγε, «Γίνεται μια σύγκρουση ανάμεσα στους καταπιεσμένους και σε αυτούς που καταπιέζουν, συγκρούεται η ελευθερία και η δικαιοσύνη με την εκμετάλλευση».

Β.Μ: Πόσο σημαντική είναι η συμβολή του, στην ανάδειξη του ρατσισμού που δέχεται η μαύρη κοινότητα στην Αμερική, αλλά και στην διεκδίκηση πολιτικών δικαιωμάτων;

Ο Μάλκολμ Χ εξηγούσε ότι ο ρόλος του δεν ήταν να δείξει στον κόσμο ότι υπάρχει ρατσισμός και ότι υπάρχει καταπίεση. Ο κόσμος τα ξέρει αυτά. Ο ρόλος του ήταν να δείξει στον κόσμο την αξία που έχει ο καθένας ως άνθρωπος και να δείξει την ικανότητά του κόσμου να παλέψει συλλογικά ενάντια σε ένα σύστημα καταπίεσης και εκμετάλλευσης. Συχνά έλεγε ότι εάν δεν είσαι κομμάτι της λύσης, είσαι μέρος το προβλήματος. Δεν δίστασε, όμως, να εξηγεί ότι, ότι η πάλη ενάντια σε ένα τέτοιο ρατσιστικό σύστημα πρέπει να είναι ασυμβίβαστη. Και εδώ αντιπαρατίθεται με την προοπτική που παρουσίαζε ο Μάρτιν

Λούθερ Κινγκ. Σε αντίθεση με τον Μάρτιν Λούθερ Κινγκ, ο Μάλκολμ Χ αντιλαμβανόταν και διαρκώς εξέθετε το γεγονός ότι το Δημοκρατικό κόμμα όσο και το Ρεπουμπλικανικό είναι όργανα του ιμπεριαλισμού των Ηνωμένων Πολιτειών. Το εξηγούσε αυτό με έναν πολύ λαϊκό και κατανοητό τρόπο: Όταν πλησιάζει ο λύκος στο κοτέτσι, τα κοτόπουλα με το δίκιο τους τρομάζουν. Τρέχουν προς την άλλη πλευρά, όπου παραμονεύει η αλεπού. Το πρόβλημα είναι ότι και η αλεπού θα τα φάει. Ο λύκος είναι βέβαια το Ρεπουμπλικανικό κόμμα και η αλεπού το Δημοκρατικό.

Ο καλύτερος τρόπος να κατανοήσει κανείς την προοπτική που παρουσίαζε ο Μάλκολμ Χ είναι να διαβάσει τις ομιλίες του. Το βιβλίο Ο Μάλκολμ Χ μιλάει στους νέους είναι μια συλλογή ομιλιών από τον τελευταίο χρόνο της ζωής του. Ο τελευταίος χρόνος είναι σημαντικός επειδή δεν μιλούσε πλέον εκ μέρους άλλων ομάδων όπως το Έθνος του Ισλάμ, αλλά εκπροσωπούσε τον εαυτό του. Ήταν επίσης ο χρόνος που είχε θέσει ως στόχο την οικοδόμηση μιας νέας οργάνωσης με έναν επαναστατικό, διεθνιστικό, εργατικό και μη-θρησκευτικό προσανατολισμό. Αυτό φαίνεται μέσα από τις ομιλίες.

Το βιβλίο «Ο Μάλκολμ Χ η απελευθέρωση των Μαύρων και ο δρόμος προς την εργατική εξουσία» τοποθετεί την ανάπτυξη ενός πρωτοποριακού μαζικού ηγέτη του διαμετρήματος του Μάλκολμ Χ στο πλαίσιο του ιστορικού ρόλου της Μαύρης εργατικής τάξης στην ταξική πάλη των ΗΠΑ διαχρονικά. Μας περνά μέσα από

- την εποχή του Εμφυλίου των ΗΠΑ – που υπήρξε ένας επαναστατικός πόλεμος κατά της δουλείας
- την άνοδο των επαναστατικών λαϊκών κυβερνήσεων που ήρθαν στην εξουσία στις ηττημένες Πολιτείες του Νότου (Confederate States)
- την ήττα των κυβερνήσεων αυτών από την ΚΚΚ και άλλα όργανα μαζικής τρομοκράτησης – την άνοδο των μαζικών βιομηχανικών συνδικάτων γύρω από το Κογκρέσο Βιομηχανικών Οργανώσεων (Congress of Industrial Organizations – CIO) τη δεκαετία του

1930

– Το κίνημα για τα πολιτικά δικαιώματα της δεκαετίας του 1950 και 1960.

Είναι ένα βασικό ανάγνωσμα για την κατανόηση των ΗΠΑ.

B.M: Τι ρόλο διαδραμάτισε στην πληροφόρηση ενός κόσμου που δεν γνώριζε ή δεν «ήθελε» να γνωρίζει τις θηριωδίες που υφίστατο η μαύρη κοινότητα;

Όπως ανέφερα νωρίτερα, ο Μάλκολμ Χ έπαιξε ένα κεντρικό ρόλο στην επεξεργασία μιας προοπτικής. Επέμενε ότι ο ρατσισμός δεν μπορεί να «ξεπεραστεί» όσο υπάρχει ο καπιταλισμός, επειδή ο καπιταλισμός έχει ανάγκη τον ρατσισμό. Υποδείκνυε ότι οι φτωχοί, οι καταπιεσμένοι στις ΗΠΑ, άσχετα από το χρώμα τους, χρειάζονται να ενωθούν σε έναν κοινό αγώνα. Τόνιζε ότι ο αγώνας αυτός είναι διεθνής και γι' αυτό οι Μαύροι στις ΗΠΑ έπρεπε να στηρίζουν τους αγώνες στην Αφρική, την Ασία και τη Λατινική Αμερική. Γι' αυτό ήταν τόσο σημαντικό για τον Μάλκολμ Χ το κίνημα ενάντια στον πόλεμο των ΗΠΑ κατά του λαού του Βιετνάμ και ενάντια στην ιμπεριαλιστική επέμβαση στο Κογκό. Στρεφόταν προς τους πιο προχωρημένους αντιαποικιακούς αγώνες που για αυτόν ήταν οι επαναστάσεις στην Αλγερία και την Κούβα.

B.M: Πόσο επίκαιρος είναι ο λόγος του στη σημερινή χρονική συγκυρία, που λαμβάνει χώρα στην Αμερική το κίνημα I can'tBreath;

Όλα τα διδάγματα και τα συμπεράσματα που είχε αντλήσει ο Μάλκολμ Χ τα οποία ανέφερα πριν παραμένουν επίκαιρα σήμερα. Ας πάρουμε για παράδειγμα το ζήτημα των επερχόμενων εκλογών στις ΗΠΑ. Πολλοί λεγόμενοι αριστεροί, οργανώσεις για τα πολιτικά δικαιώματα, οργανώσεις γυναικών και στελέχη σωματείων έχουν συσπειρωθεί στο Δημοκρατικό Κόμμα και τον υποψήφιό του τον JoeBiden προκειμένου να ηττηθεί ο Τραμπ. Ο Μάλκολμ καταλάβαινε πολύ καλά ότι η συσπείρωση, η ενίσχυση του Δημοκρατικού

Κόμματος είναι μια θανάσιμη παγίδα. Είμαι σίγουρος ότι σήμερα θα ερχόταν σε αντιπαράθεση με την προοπτική του Bernie Sanders, ο οποίος συσπειρώνει στο Δ.Κ. νέους που σήμερα ριζοσπαστικοποιούνται και αντιδρούν στις επιπτώσεις της καπιταλιστικής κρίσης.

Ως αποτέλεσμα, ή ως συμπέρασμα, ο Μάλκολμ ολοένα και πιο ξεκάθαρα επιδίωκε την οργάνωση ενός επαναστατικού κινήματος για την ανατροπή αυτού που ονόμαζε «το αμερικανικό σύστημα εκμετάλλευσης». Σε αντίθεση προς τον Κινγκ και πολλούς άλλους, καταλάβαινε ότι η πολιτική του «λιγότερου κακού» δεν είναι ο δρόμος για την πρόοδο αλλά μια θανάσιμη παγίδα. Σε αντίθεση με πολλούς, έκανε πράξη την πεποίθησή του αυτή, και άρχισε να οικοδομεί μια οργάνωση των ανθρώπων του μόχθου, αρχής γενομένης από τους Μαύρους, ανεξάρτητα από τα δύο κόμματα του ιμπεριαλισμού – για την ακρίβεια όλα τα καπιταλιστικά κόμματα.

Β.Μ: Που πιστεύετε μπορεί να οδηγήσει το συγκεκριμένο κίνημα και τι ζυμώσεις λαμβάνουν χώρα στις Ηνωμένες Πολιτείες;

Από τη δολοφονία του George Floyd τον Μάη έχουμε γίνει μάρτυρες του μαζικότερου κύματος διαμαρτυριών στις ΗΠΑ από το τέλος του πολέμου στο Βιετνάμ το 1975. Οι πρόσφατες αυτές κινητοποιήσεις έχουν λάβει χώρα σε μεγάλα αστικά κέντρα καθώς και σε μικρές πόλεις στην ύπαιθρο. Έχουν λάβει χώρα σε περιοχές που ψήφισαν Κλίντον, όπως η Καλιφόρνια και η Νέα Υόρκη, αλλά και σε περιοχές που ψήφισαν Τραμπ, όπως η Γουέστ Βιρτζίνια και η Γιούτα. Εμπλέκουν νέους ανθρώπους και εργαζόμενους κάθε χρώματος. Μάλιστα, σε πολλά μέρη συμμετείχαν περισσότερο λευκοί, όπως στη Μινεάπολις, όπου ξεκίνησαν οι κινητοποιήσεις. Οι διαμαρτυρίες αυτές εμπλέκουν μια εντελώς καινούρια γενιά στην πολιτική ζωή. Σε πληθώρα μικρών κωμοπόλεων, οι διαμαρτυρίες οργανώθηκαν από μαθητές. Γι' αυτούς και αυτές ήταν κάτι πρωτόγνωρο.

Πρέπει να πούμε ωστόσο ότι οι πιέσεις συσσωρεύονται στις ΗΠΑ

εδώ και αρκετό καιρό. Με την οικονομική ύφεση που ξεκίνησε το 2008, οι επιθέσεις στο βιοτικό επίπεδο του εργαζόμενου λαού που είχαν ξεκινήσει για τα καλά επί Κλίντον συνεχίστηκαν επί κυβέρνησης Ομπάμα. Εδώ πρέπει να προσθέσουμε τους ατελείωτους πολέμους στη Μέση Ανατολή με αποστολές στρατού των ΗΠΑ. Οι πόλεμοι αυτοί δεν είναι δημοφιλείς μεταξύ των εργαζομένων.

Στη συνέχεια οι εργαζόμενος λαός έχει υποστεί τα “lockdown” και τις συνθήκες βαθιάς ύφεσης που επικρατούν σήμερα. Η πρώτη μαζική απάντηση ήρθε με το τεράστιο απεργιακό κύμα των εκπαιδευτικών το 2018. Το κύμα αυτό ξεκίνησε στην Γουέστ Βιρτζίνια και διαδόθηκε σαν πυρκαγιά στην Οκλαχόμα, το Κεντάκι, τη Βόρεια και τη Νότια Καρολίνα και την Αριζόνα – και τελικά σε Πολιτείες όπως το Ιλινόις και η Καλιφόρνια. Οι εκπαιδευτικοί απεργούσαν για καλύτερες συνθήκες στα σχολεία, για τους ίδιους, για άλλους εργαζόμενους και για τους μαθητές. Οι συγκεντρώσεις τους αριθμούσαν δεκάδες χιλιάδες, και συμμετείχαν μαθητές, γονείς και εργατικές κοινότητες γενικά. Οι απεργίες είχαν μετατραπεί σε ένα κοινωνικό κίνημα για τη βελτίωση της δημόσιας παιδείας.

Υπάρχουν δύο σημαντικά βιβλία που δημοσιεύει το Διεθνές Βήμα: «Η αντεργατική παρακαταθήκη των Κλίντον – γιατί η Ουάσιγκτον φοβάται τον εργαζόμενο λαό των ΗΠΑ» και ο τελευταίος μας τίτλος, «Στην υπεράσπιση της εργατικής τάξης των ΗΠΑ» που δίνει ένα σύντομο ιστορικό της ταξικής πάλης που έχει οδηγήσει τα κινήματα αυτά σήμερα – όπως το κύμα των απεργιών στην εκπαίδευση. Οι νέοι αγωνιστές που εμπλέκονται στις διαμαρτυρίες αυτές ενάντια στην αστυνομική βία, όπως και αυτές του 2018 για την εκπαίδευση θα συμβάλουν με τις εμπειρίες τους όχι μόνο σε μελλοντικούς αγώνες ενάντια στη βαρβαρότητα της αστυνομίας, αλλά και στην πάλη για την υπεράσπιση του δικαιώματος στην έκτρωση, για την αμνηστία για τους μετανάστες χωρίς χαρτιά και, σημαντικότερα, στις μάχες που γίνονται στους χώρους δουλειάς που σε πολλές περιπτώσεις συμβάλλουν στην ανοικοδόμηση και την ενδυνάμωση του συνδικαλιστικού κινήματος. Πόσο θα προχωρήσουν οι αγώνες αυτοί θα εξαρτηθεί μεταξύ άλλων

και από το εάν θα προσαρτηθούν από το Δημοκρατικό κόμμα και από το εάν στα χρόνια που μας έρχονται θα δημιουργηθεί μια δυναμική για τον σχηματισμό ενός ανεξάρτητου κόμματος της εργατικής τάξης στις ΗΠΑ.

**Θερμές ευχαριστίες για την πραγματοποίηση της συνέντευξης τόσο στον Τζωρτζ Μπεχραμπιάν όσο και στην Νατάσα Τερλεξή.*

***Ο Τζωρτζ Μπεχραμπιάν, είναι στη συντακτική ομάδα των εκδόσεων Διεθνές Βήμα.*

Πηγή: kommon.gr